

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א • לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 1249

מסכת סוטה ל"ב-ל"ח ♦ כלים י"ד, ח' - ט"ו, ג'

בס"ד, ט' אייר תשפ"ג

השבוע בגליון

- ♦ מדוע במקומות מסוימים עולים לדון בַּקְּגָלִים בלבד?
- ♦ ברכת כהנים בנוכחות גוי
- ♦ מדוע הכהנים נושאים את כפיהם בחזרת הש"ץ בלבד?
- ♦ מי תיקן תפילה בציבור?
- ♦ שאלתם של עולים ממצרים

- ♦ גנב שנתפס ונצלב
- ♦ תקפה ההלכתי של תעודת הזהות
- ♦ שכם - ההסטוריה והלקחים
- ♦ קבר יוסף הצדיק
- ♦ מדוע גזרו חרם על שכם ועל יפו?

בשורה לקוראי הגליון!
ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם
להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

אני מאמין!!!

ספר החינוך מצווה תי"ט: "הכל חייבים לקבוע עתים לתורה ביום ובלילה, שנאמר והגית בו יומם ולילה".

***

תכול השמים וציוץ הציפורים היוו תפאורה מיוחדת במינה למחזה המדהים שהתרחש באותו בוקר מושלם. אנשים נאספו מלא הרחוב ונדחקו זה בזה תוך כדי שהצלו בידיהם על עיניהם והרימו את ראשם גבוה ככל שמפרקתם אפשרה להם. שם, גבוה, הרחק מעל ראשי ההמון, ניצב לוליק, היבן יקיר' של העיירה, אורחם הוותיק של צמרות העצים וגגות הבתים. הוא עמד בשלווה על ריבוע פח לוהט שכיסה על פתחה האפל של ארובת המאפייה, וכרך במיומנות חבל עבה וגס סביב הארובה. לפתע הוא נעלם, ולאחר דקה הגיח על גג הבית שמעבר לרחוב. המיית חילופי דברים נרגשים החלה עולה מתוך ההמון, עד שהצעירים סייעו למבוגרים למקד את מבטם במיקומו החדש של לוליק, והסדר שב על כנו.

האווירה היתה מתוחה יותר מהחבל שנמתח במקצועיות בין שני הגגות. לוליק התייצב על קצה הגג, כשסוליות נעליו מבצבצות מעבר למעקה, וכפות ידיו צמודות זו לזו בדיוק באמצע, מול החבל. לוליק הוריד את מבטו אל הקהל ושאל: לעבור על החבל?

מספר ההוננים רפים נשמעו מבינות האנשים. אני לא שומע! הרים לוליק את קולו, לעבור, או לפרק

◀

דף לא/ב כל מקום שהאמינה תורה עד אחד הלך אחר רוב דעות

גנב שנתפס ונצלב

כידוע (יומא פג/א), שתי כתות עדים הבאות להעיד בנושא מסויים והן מכחישות זו את זו, אין מקבלין את הכתות לעדות, גם אם אחת מהן מונה שני עדים ורעותה מונה מאה עדים. הגמרא בסוגייתנו מבארת, כי שונה הוא הדין במקומות בהם קבעה התורה שאפשר להסתמך על עד אחד בלבד [כגון להתייר עגונה], שאף אינו צריך להיות אדם כשר לעדות [כגון, אשה וקרובים], שבמקרה שבאים לפנינו עדים פסולים שעדותם סותרת, אנו מאמינים לכת המונה מספר עדים גדול יותר.

האדמו"ר מסוכטשוב בעל אבני נזר זצ"ל (שו"ת, אבן העזר סימן נ"ז) מבאר, כי עדותו של אדם פסול אינה נחשבת עדות, אלא מאחר שמסתבר כדבריו, אנו פוסקים על פיו. זהו הטעם לנאמר בסוגייתנו שבעדים פסולים הולכים אחר "רוב דעות", כי מאחר שהם הרוב מסתבר שהם צודקים יותר בדבריהם. לפי זה מכריע האבני נזר, כי כאשר ישנה סתירה בין שטר שנכתב בערכאות, לבין עד אחד, נכריע כפי השטר שהוציאו הערכאות, משום שנאמנותם נובעת מכח "חזקה" כדברי הגמרא (גיטין יב) שהערכאות אינם מוציאים דברי שקר מתחת ידם שכן הם רוצים לשמור על נאמנותם כלפי הציבור. ממילא מאחר שלשטר אנו מאמינים משום "חזקה" ולעד אחד אנו מאמינים בגלל ההסתברות, יש לסמוך על הערכאות.

תקפה ההלכתי של תעודת הזהות: יהודי מלונדון אימץ בת. לאחר שנים מספר ביקש המאמץ לברר את זהותה המזויינת של הילדה, ובעקבות כך הוא נקלע לתסבוכת הלכתית. שכן, בתעודת הזהות של הילדה נרשם שאמה היא פלונית אלמונית, אך אחד מנכבדי הקהילה טען, שהיא אינה בתה של האשה הרשומה בתעודת הזהות, כי אם בתה של אשה אחרת. יש לדון אם ההלכה היהודית מתירה להאמין לפרטים הרשומים בתעודת הזהות, אף על פי שהם נכתבו על ידי פקיד נכרי או על ידי יהודי הפסול לעדות.

הגאון רבי יצחק וייס זצ"ל (שו"ת מנחת יצחק חלק ה' סימן ע') שנדרש לדון בדבר, קובע בראשית דבריו, על פי דברי האבני נזר הנזכרים, כי למסמך ממשלתי יש נאמנות ותוקף אף יותר מאשר לעדותו של אדם פסול, ולפיכך, אין לחשוש שהפקיד אשר רשם את הפרטים בתעודה לא דייק

צעילוי נשמת

הר"ר **מאיר סנד** ז"ל

ב"ר בן ציון ז"ל נלב"ע י"ד באייר תשמ"ט

תנצב"ה

הונצח ע"י ידידינו משפ' סנד שיחיו

צעילוי נשמת

מרת **פרחיה גור** ע"ה

ב"ר דוד זיכר ז"ל נלב"ע י"ב באייר תשס"ט

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **אברהם פסח סקורניק** ז"ל ב"ר צבי יהודה ז"ל

נלב"ע י"ג באייר תשמ"ו **תנצב"ה**

הונצח ע"י בנו ידידינו פרופ' הר"ר יהודה גבריאל סקורניק ומשפ' שיחיו - ת"א

נר ה'
נשמת
אדם

ברישומים, ועל כן לכאורה יש לדחות את עדותו של העד ולקבוע את זהות אמה על פי תעודת הזהות. אלא שבמקרה זה הכריע המנחת יצחק כי אף על פי שהפקיד הרושם את תעודת הזהות אינו חשוד לשקר, אך מאחר שבמקרים חריגים ישנם הורים שמסיבות שונות מוסרים פרטים שאינם מדויקים, אין להסתמך על הכתוב בתעודת הזהות, ויש להאמין לעד.

מהי ההגדרה "רוב דעות"? על פי דברי גמרתנו האומרת שאם עדים באו להעיד על אותו נושא, אך הם חולקים זה על דברי זה - הלך אחר רוב דעות, דן בנו של הנודע ביהודה (שו"ת נודע ביהודה אה"ע" תנינא סימן נ"ז) בשאלה מעניינת: מעשה שבאו איש ואשה ואמרו ששמעו מאנשים רבים שפלוגי נצלב לאחר שנתפס כגנב, אך לא ראו שהוא מת [ואם כן אין אפשרות להתיר את האשה]. לעומתם, באו חמשה אנשים והעידו, שגם הם שמעו מאנשים רבים שהוא מת על מיטת חוליו. לכאורה, לפנינו שני עדים מול חמישה עדים ויש לקבל את דעת הרוב ששמע מרבים שהוא מת. ברם, מאחר שבני שתי כתות העדים אומרים ששמעו את העדות מאנשים רבים, יתכן כי במקרה זה שתי הכיתות שוות ולא נקבלן לעדות, שהרי שתיהן שמעו מרבים?

בנו של הנודע ביהודה מכריע, כי מאחר שהולכים אחר "רוב דעות", אין שומעים אלא את עדות הרוב, שלפיו אותו אדם מת מוות רגיל וסופי, ועל כן התיר לעגונה להנשא [עיי"ש עוד שביאר דבריו].

דף לב/א ובאו אל הר גריזים ואל הר עיבל שבשומרון בצד שכם

שכם - ההסטוריה והלקחים

המשנה בסוגייתנו אומרת, שהקב"ה ציווה את בני ישראל, כי ביום כניסתם לארץ ישראל יבנו בשכם מזבח, ולאחר מכן יעמדו על הר גריזים ועל הר עיבל כדי לומר את הברכות ואת הקללות המוזכרות בתורה (דברים כז/ב), ועם סיומן יחזרו לפרק את אבני המזבח שבנו בשכם, יטלו אותן למחנה ישראל אשר בגלגל ויקימו את המזבח מחדש. על מקום הקמת המזבח בשכם, כותב החתם סופר (על התורה פרשת ויחי) כי הוא המקום שיעקב אבינו קנה במאה קשיטה למטרה זו.

קבר יוסף הצדיק: היו אף מחכמי ישראל שייחסו את מקום קבורתו של יוסף הצדיק למקום בו עמד המזבח, כפי שמעיד הכפתור ופרח (פרק י"א): "ואל זה השדה שבו יוסף עליו השלום... מנעתי רגלי מלהכנס שם... וזה מפני הקדושה, שהרי היה שם מזבח".

דברי ימיה של העיר שכם שזורים בקורות עמינו מימי קדם, וכפי שכתב רש"י (בראשית לז/יד) ש"מקום זה מועד לפורענות". בעיר זו עינו את דינה; שבטי י-ה מכרו בה את יוסף; בה נחלקה מלכות בית דוד וכתוצאה מכך מלכו בשכם ובשומרון מלכי ישראל שהחטיאו בעבודה זרה את ישראל, ומחמת כן גלינו מארצנו ונחרב הבית. הגאון רבי חיים פלאגי (תנופה חיים על דברי הימים ב' י"א; הובא בחלקו בשו"ת יין הטוב או"ח) סוקר באריכות את קורות העיר וכותב, כי על העיר שכם יש רושם של חטא ולכן לא זכתה שיהודים יישבו בה. הוא אף מעיד על תלמיד חכם מסויים שניסה לייסד בשכם ישוב יהודי ואף בנה בה בית כנסת וישיבה, אך באמצע תנופת העשייה לפתע נפטר המייסד ותכניתו נגנזה. הגר"ח פלאגי מסיים, כי דבר זה הוא מהנסתרות לה' אלו קיננו.

הגר"צ שלעז [מתלמידי ישיבת וואלאזין לפני כ-160 שנה] מתייחס לכך בספרו (נפלאות מתורת ה' פ' ג, נ"ד) ואומר, כי על פי זה ניתן להבין מדוע הברכות והקללות ניתנו על הר גריזים ועל הר עיבל הסובבים את שכם, משום שידע הקב"ה שבמקום זה עלולים בני ישראל לחטוא ולהעניש, ועל כן דווקא במקום זה הקדים תרופה למכה, להזכיר להם את עונשו של העובר על דברי התורה.

מדוע גזרו חרם על שכם ועל יפו? מדברי הגר"ח פלאגי (שם) אנו למדים, כי גדולי ישראל, ובראשם רבי יוסף קארו מחבר שולחן ערוך, גזרו בחרם על העיר שכם שאין לגור בה מגורים של קבע. אולם, כתב בעל ציץ אליעזר (חלק י' סימן א' אות ע"ז), כי ככל הנראה החרם הוטל לשעתו בלבד כדי שלא יתדלדל הישוב היהודי במקומות אחרים. הגר"א ולדנברג זצ"ל גם מוסיף וכותב, כי מאותה סיבה, בזמנו נגזר חרם גם על העיר יפו שלא יתגוררו בה יהודים, כדי שהישוב בירושלים ישאר על כנו, ולאחר מכן כאשר התבסס הישוב היהודי בירושלים, התירו את החרם (שו"ת שאלת שלמה חלק ב' סימן נ"ג) ומינו רב ראשי לעיר יפו.

דף לח/א כה תברכו - בנשיאות כפים

מדוע במקומות מסויימים הכהנים עולים לדוכן בַּרְגְּלִים בלבד?

סוגייתנו מאריכה בדיני מצוות ברכת כהנים שמקורה מן התורה, שנאמר (במדבר ו/כג): "כֹּה תִּבְרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". למעשה, מצווים הכהנים לעלות לדוכן בכל יום, כפי שכתב הרמב"ם (בהקדמה להלכות תפילה ונ"ט), שעל הכהנים לברך את ישראל "בכל יום". אולם, בספרי הפוסקים

את החבל? תעבור, תעבור, הריע ההמון שהפך באחת שותף פעיל בביצוע הפעול.

מול עיניהם המשתאות של בני העיירה הוכיח לוליק, כי לא לשווא הוא עמד על רגליו בגיל ארבעה חודשים, ולא לחינם התהפך על ראשו בגיל שבעה חודשים, כפי שסיפרה אמו בהתרגשות לכל מי שרק רצה לשמוע. בהשקט ובבטחה, כששלוה נסוכה על פניו, פסע לוליק על החבל המתוח, כשהוא אינו שוכח לנופף לקהל בשעה שעבר מעל ראשיתם. בסימו את ההליכה, פרצו הנאספים בקריאות גיל ובמחאות כפיים.

היתה זו רק ההתחלה. **כשרונו** של לוליק בא לידי ביטוי מובהק ומוכח, ומכאן היתה הדרך סלולה לפניו, בדרכו להפוך לאיש המסוגל לרתק המונים ולרוקן את כיסיהם. **מנהל** מיוחד נשכר על ידי בני המשפחה, כדי לנווט, לווסת, לנהל ולארגן את מופעיו של הנער בעל כשרון זההב.

כעבור זמן לא רב, פורסמו מודעות ברחבי המחוז, והכיתוב על גביהן הבטיח לקורא, כי הוא יחזה בדברים שלא ראה מעולם. **אכן** כך היה.

זמן קצר לפני השעה היעודה, הופיע לוליק בקצה הרחוב, ישוב על מרכבה ססגונית, ובעוד סוסי המרכבה שועטים ניתר לוליק ממקומו, דילג על ראשו של גברתן מיומן שהוכן היטב למשימתו, ובתום סדרת קפצוצים מרשימה, ניצב לוליק בראש הגג, נכון ומזומן.

הכרוז הודיע כי לוליק יפסע על החבל כשהוא נושא בידיו תרנגולת מקרקרת, ועל ראשו ביצת בת יענה. שריקת התפעלות נפלטה מפיות ההמונים, ולוליק התגלה במלוא כשרונו ליצירת קשר בלתי אמצעי עם הקהל.

הוא פנה אליהם כנואם וותיק ורגיל, סיפר להם על חייו בכפר לצד הסוסים והחמורים - הקהל היה מרותק - על אותו יום שבו נפלט מבית הספר - הקהל היה משועשע - על היום שבו סבו וסבתו נפטרו באחת - הקהל היה עצוב - ועל אותו יום שבו הלך לראשונה על חבל - הקהל היה נרגש. **כמוני** כמכם! הכריז לוליק בפאתוס, והניח את ידיו על חזהו ומיד פרש אותן בתנופה לעבר הקהל. רגשותיו כרגשותיהם! מאוויי כמואוייכם! והוא הנמיך את קולו, ופחדו כפחדכם! אודה על האמת, אני מפחד סמאד, החבל, כפי שאתם רואים, נמתח בגובה רב מעל הקרקע, ואם אפול, חלילה, הרכין לוליק את ראשו, אתם תלכו אותי בתהלוכה קודרת למנוחת האחרונה.

איש לא דיבר. **לכן**, המשיך לוליק בקול מהסס, החלטתי שלא אעלה על החבל. אני מפחד!

קריאות עידוד החלו בוקעות מן ההמון, ועד מהרה הן הפכו קצובות ורועמות. ההמון ניסה לשלהב את דמיונו ולעודד את רוחו, אל תפחד! אל תפחד! שאג ההמון. אנשים מיוזעים נופפו בידיהם באגרופים קמוצים, נערים וילדים צווחו בהיסטריה, אל תפחד! אל תפחד!

לוליק כבש חיוך נסתר, הכל פעל כמתוכנן. הוא הרים את ידיו אל על, והקהל השתתק באחת. לעבור על החבל? שאל בהתרסה, והקהל השיב בסחרור חושים, בשאגות אדירות שהתגבשו לרעם אדיר שהכה בקצב: תעבור, לוליק, ת-ע-ב-ב-ו-ר. תעבור, לוליק, ת-ע-ב-ב-ו-ר. ההמונים נעו מצד לצד, לפי קצבו, תעבור, לוליק, ת-ע-ב-ב-ו-ר.

כשנתם את ליבי, התוודה לוליק בבת צחוק, והקהל השיב לו בחיובים רחבים. באמת לא ציפיתי לזה, תודה רבה לכם, חיזקתם אותי.

לוליק עבר על החבל, התרנגולת בידיו, מקרקרת בפחד, וביצת בת היענה על ראשו, לא זעה ולא נעה.

מיני אז, הפכה קריאת ההמונים, תעבור, לוליק, ת-ע-ב-ב-ו-ר, לסמלו המפורסם של לוליק. לוליק השכיל לשלב את הקהל ולתת להם את התחושה שהצלחתו היא הצלחתם וכשלונו הוא כשלונם. זו היתה הסיבה שבכל ההופעות שלו עמדו המונים ואימצו את מיתרי קולם בקריאות קצובות תעבור, לוליק, ת-ע-ב-ב-ו-ר. הוא היה עולה על הגג ופונה

אנו מוצאים, כי לפני כשבע מאות שנה הנהיגו במקומות רבים שהכהנים לא יעלו לדוכן בכל יום, מטעמים שונים שיבוארו להלן.

מנהגי ישראל: כיום, ברוב ערי ארץ ישראל נושאים הכהנים את כפיהם בכל יום בתפילת שחרית, כדעת הרמב"ם והבית יוסף (או"ח סוף סימן קכ"ח). אולם, בצפון הארץ ובחלק מערי הדרום אין הכהנים נושאים את כפיהם, אלא בתפילת מוסף של **שבת ויום טוב**. לעומת זאת, בקהילות ישראל בגולה, מנהג האשכנזים לקיים מצוות ברכת כהנים בתפילת מוסף של **ימים טובים** בלבד. כמו כן, היו שנהגו לשאת את כפיהם בכל עת **שקראו בתורה**, לעומתם היו שנשאו את כפיהם **פעם בחודש** (עיין בספר נשיאת כפיים פרק ב').

טבילה במקווה לפני ברכת כהנים: רבות דנו הפוסקים לבאר, מדוע גדולי הדורות ביטלו מצוות עשה דאורייתא. המהרי"ל (שו"ת החדשות סימן כ"א) מבאר בטעם מעניין את שיטתם של הנושאים כפיהם ברגלים בלבד, שבתקופתם נהגו הכהנים לטבול במקווה לפני עלייתם לדוכן, וכשראו חכמי ישראל שהדבר קשה עליהם, במיוחד בימות החורף והגשמים, תקנו שישאו את כפיהם ברגלים בלבד בהם ממילא חייבים בטבילה, כדי לטהר עצמם לקראת הרגל (ראש השנה ב/ז). על טעם זה מעיר הבית יוסף (שם), כי מאחר שלא מצינו מקור לכך שעל הכהנים לטבול לפני עלייתם לדוכן, אין בו די כדי לבטל מצוות עשה מן התורה.

קיום מצווה מתוך שמחה: גם הרמ"א (שם סעיף מ"ד) מביא טעם, שבמידת-מה מלמדנו על הדרגה בה צריך האדם להיות בשעה שמקיים מצוות. לדבריו, בכל ימות השנה, ואף בשבתות, טרודים בני האדם בהרהורים על מחייתם ומאחר שהמברך צריך להיות שמח וטוב לב, על כן, עולים הכהנים לדוכן בימים טובים בלבד שבהם מצווה לשמוח. הרמ"א מוסיף ואומר, כי כדי שהברכה תינתן בשמחה מרובה, תקנו שהכהנים יעלו לדוכן בתפילת מוסף המסיימת את התפילה והאנשים ששים ועולצים בשעה זו לקראת סעודת החג.

ברכת כהנים בנוכחות גוי: מקור לאלה שהנהיגו לעלות לדוכן בכל שבת, אנו מוצאים בדברי המהרי"ל (שם) האומר, כי בימות החול היו נכרים מצויים בבית הכנסת, ומאחר שיש לברך בנוכחות יהודים בלבד, שנאמר "כה תברכו את בני ישראל", והגויים בנוכחותם מונעים את שפע הברכה (עיין נשיאת כפיים שם), התפשט המנהג לעלות לדוכן בשבת ולא בימות החול.

שריפה בבית המדרש: בני דורו של הגאון מוילנא זצ"ל העידו (מובא במנחת יצחק חלק ח' סימן א'), כי הוא הצטער ביותר על כך שאין הכהנים נושאים את כפיהם בכל יום, ואמר, כי אם היה יכול לשנות מנהג זה, היה מתבטל מתורתו ומתפילתו והולך מעיר לעיר כדי לשכנעם לעשות כן. ואמנם, תלמידו, הגאון רבי חיים מוולאזין סיפר, כי פעם אחת החליט הגאון מוילנא, כי בבית מדרשו יעלו הכהנים לדוכן בכל יום, אלא שבאותו יום טפלו עליו עלילה והכניסוהו לבית הסוהר, והגאון ראה בכך אות וסימן מן השמים שלא לשנות את מנהג הראשונים. רבי חיים מוולאזין עצמו ניסה גם הוא להנהיג כן, וחזר בו מדעתו, לאחר ששריפה כילתה את בית מדרשו.

דף לח/ב כל כהן שאינו עולה בעבודה שוב אינו עולה

מדוע הכהנים נושאים את כפיהם בחזרת הש"ץ בלבד?

הגמרא בסוגייתנו מבארת, שעוד בטרם מסיים החזן את ברכת "רצה ה' אלוקינו", צריכים הכהנים לעקור את רגליהם ממקומם לקראת עלייתם לדוכן. טעם הדבר הוא משום שברכת "רצה", בה אנו אומרים "והשב את העבודה לדביר ביתך", מתייחסת לעבודת הקרבנות, וגם אהרן הכהן בירך את בני ישראל בברכת כהנים לאחר שהקריב קרבנות ציבור, כנאמר (ויקרא ט/כב) "וַיִּשָּׂא אֶהָרֶן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרָד מֵעֶשֶׂת הַחֻטָּאת".

מצוות הכהנים לברך את העם אינה תלויה בקיומו של בית המקדש, או במקום מסוים, אלא היא נוהגת בכל הדורות, כפי שנאמר (דברים ו/ח): "וּלְבָרְךָ בְּשִׂמּוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה". אלא שנחלקו אחרונים, אם מנהג הכהנים לשאת את כפיהם בחזרת הש"ץ בלבד הוא מדאורייתא או שמא הוא מתקנת חכמים.

החתם סופר (שו"ת או"ח סימן כ"ב) מביא את דברי בעלי התוספות בסוגייתנו (לח/א ד"ה וכת"ב), הקובעים, כי בסיום כל עבודת ציבור במקדש נשאו הכהנים את כפיהם [ולא לאחר הקרבת קרבן התמיד בלבד], ומוכיח מכך, שנשיאת הכפיים סמוכה על שולחנה של **עבודת הציבור**, שקיומה מעורר את חיוב הכהנים לשאת את כפיהם. ועל כן, מדין תורה אין הכהנים יכולים לשאת את כפיהם כי אם בחזרת הש"ץ, הנחשבת כעבודת ציבור.

מי תיקן תפילה בציבור? על דבריו הקשו האחרונים קושיה מעניינת. לדעת רוב הפוסקים חובת התפילה בציבור תוקנה על ידי חכמים ואינה מדאורייתא, כיצד, איפוא, יתכן להסמיך את מצוות

אל ההמונים, אתם מאמינים שאצליה, שלא אפול? והם היו משיבים בכך רועש כתופי מלחמה, ומיד פוצחים בקריאת העידוד המפורסמת ביותר, תעבור, לוליק, ת-ע-ב-ו-ר.
חלפו שנים, ולוליק לא חדל להפתיע את הצופים. מהופעה להופעה הוא השתכלל וחיידש את התרגולת המקרקרת ואת ביצת בת היענה הוא זנח זה מכבר. עתה היה מהלך על חבל נטוי, כשנחש כרוך על ראשו, אש אוחות בקצה שרולו, ועקרב עצבה מתנהל על החבל מאחוריו.
הקהל היה מהופנט. אותו יום הבטיחו המודעות, כי זו תהיה ההופעה האחרונה של לוליק בשנה הקרובה. המונים, עשרות אלפים, נאספו בעמק הרחב שבין שני ההרים שפסגותיהם נצבעו באדום בוהק. פועלים מותשים חיזקו פעם נוספת את חיבורי החבל שנמתח מפסגה לפסגה, ובדיוק בשעה היעודה הופיע לוליק, צוחק כתמיד, וסיפר להם, כי היום הוא עומד לעבור על החבל, כשעיניו עצומות וכסא בידי.

לא עלה בידו להשקיט את ההמון. הם התרגשו כפי שלא חוו מעודם. לוליק אינו חדל להפתיע. לאחר דקות ארוכות השלך הס, ולוליק מיקד את מבטו הרחק לעבר האופק, בשעה ששקל את דבריו. **האם**, האם אתם מאמינים שלא יאונה לי כל רע, בעודי פוסע בעניינים עצומות, וכסא בידי? מאמינים?

כן עצום ורב, בשלל קולות וגוונים נישא מכל עבר ומילא את העמק. אתם מאמינים? בטוחים? הקהל נענה לאתגר, ושאגת כן אדירה הרעידה את הקרקע, ומיד החלו להשמע הקריאות המוכרות שאיחדו את ההמון לדבוקה אחת. תעבור, לוליק, ת-ע-ב-ו-ר. תעבור, לוליק, ת-ע-ב-ו-ר. ילדים הונפו על כתפי הוריהם, אנשים טיפסו על כל סלע ואבן, כדי לצעוק בקול רם יותר, תעבור, לוליק, ת-ע-ב-ו-ר, תעבור, לוליק, ת-ע-ב-ו-ר. לא היתה כקריאה הזו מאז החל לוליק להופיע כלוליק. הוא היה נרגש עד דמעות. עשרות אלפי אנשים עמדו והריעו לו ממושכות, והביעו בו את בטחונם, תעבור, לוליק, ת-ע-ב-ו-ר.

לפתע חלפה במוחו מחשבה חדה כתער. הוא הרים את ידיו בתנועה פתאומית, ונופף לקהל שיחדלו מן הצעקות.

רפויי כח, צמאים ומותשים, הקשיבו האנשים לשאלתו המפתיעה של לוליק:

- **יקירי**, תודה לכם על האמון הרב שהבעתם. אני מאמין לכם שאתם מאמינים שאצליה לעבור את החבל, בעיניים סגורות וכסא בידי, לכן, רצייתו לשאול אתכם, מי מכם מוכן לשבת על הכסא שאשא בידי בעת שאעבור על החבל?

שקט

- **מי???** רעם קולו של לוליק בזעם.

קולו הדקיק של זאטוט נשמע צועק אני, אך הוא הושקע בחבטה על ידי אביו. השתגע?

- **מי** מאמין ומוכן להצטרף? לוליק שאג בחימה ובחרון.

ההמונים הרכינו את ראשם בבושה.

איש אינו מאמין.

★ ★ ★

אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג לכל הברואים...

אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו הוא יחיד...

אני מאמין...

אני מאמין...

אני מאמין...

"אני מאמין באמונה שלמה שכל התורה המצוייה עתה בידינו היא הנתונה למשה רבינו עליו השלום"

ובתורה הזו כתוב לאמר:

"הכל חייבים לקבוע עתים לתורה ביום ובלילה, שנאמר והגית בו יומם ולילה".

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעבודה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: תד. 474 בני ברק, פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

פנינים

דף לב/ב אדם אומר שבחו בקול נמוך וגנותו בקול רם

פחד מהמתרימים

רבי אליהו חיים מייזל מלודז' פנה אל אחד מעשירי עירו וביקש להתרימו לצדקה. הלה החל מתאר בפרוטרוט את מצבו הקשה ואת חוסר יכולתו להפריש מאום למטרות אלו. אחר זמן מה עלה הלה לגדולה והתעשר מאד. כאשר פנה אליו עתה רבי אליהו חיים ושאלו למצבו הפטיר בשפה רפה: ככה...

אמר לו רבי אליהו חיים: עתה נתחווור לי דברי הגמרא שאדם אומר שבחו בקול נמוך וגנותו בקול רם. מהו השבח בוידי מעשר ומהי הגנות בביכורים? אין הכוונה אלא שאת מצבו הטוב אומר בקול נמוך ואת מצבו הרע בקול רם. בביכורים הינו מביא סל קטן ומראהו כמראה מסכן - אין הוא חושש להסתיר זאת. במעשר הוא מביא עשירית והרי הוא חושש לחשוף בכך את היקף הכנסותיו שמה רבה של לודז' יבוא ויבקש ממנו צדקה... (אמרות חכמה).

דף לו/א אלא שגרם החטא

רק מה שיצא מפי ה'

והלא אמרו חז"ל שכל מה שיצא מפי הקב"ה לטובה מתקיים (שבת נה/א)? **יישב** בעל עין אליהו: דייקו חז"ל וכתבו "מפי הקב"ה", רק דברים שהובטחו בדיבור וכתובים בתורה במפורש ולא אלו הנלמדים בהיקש או בדרשה אחרת מהאמור בתורה (לקוטי בתר לקוטי).

דף לו/ב אשתבע לי דלא מגלית

גנותו של פרעה

תמה המהרה"א (בשם הרא"ם): כיון שנשבע יוסף לפרעה שלא יגלה שהוא יודע לשון הקודש, איך דיבר עם אחיו בשפה זו?

יישב בעל עין אליהו:

לא היתה השבועה על כך שאין פרעה יודע לשון הקודש, אלא על כך שניסה יוסף ללמדו ולא הצליח ללמוד... אכן, גנאי גדול הוא למלך שהוא תלמיד עצלן...

ברכת כהנים שהיא מדאורייתא, לחזרת הש"ץ שנתקנה על ידי חכמים? ואכן, המשנה ברורה (ביאור הלכה סימן קכ"ח סעיף א') חולק וסובר, שמנהג הכהנים לשאת את כפיהם בחזרת הש"ץ בלבד אינו מדאורייתא, ומן התורה אין צורך להסמיך מצווה זו דווקא לעבודת ציבור, וחכמים הם שתקנו זאת כדי לעורר את רחמי הקב"ה שיקבל את תפילת עמו ישראל ברחמים (מהר"ם חביב, הובא בשו"ת גינת ורדים סי' מ"ג). [על קושיית המשנה ברורה תירץ הגר"ח מבריסק זצ"ל באופן נפלא, באמרו, שאף על פי שחובת התפילה בציבור היא מדרבנן, אך המתפלל מקיים מצווה מדאורייתא - "לעבדו בכל לבבכם"].

שאלתם של עולים ממצרים: למחלוקת הפוסקים, אם ברכת הכהנים תלויה בעבודת ציבור, יש השלכות הלכתיות מעניינות, כגון, לגבי השאלה ששלחו אנשי מצרים אל בעל הגינת ורדים (או"ח כלל א' סימן י"ב, י"ג). ישראל עם קדושים נהגו מאז ומעולם לחונן את שריד בית מקדשנו בחגים ובימים טובים. כך גם נהגו יהודים רבים ממצרים, שהגיעו אל הכותל המערבי להתפלל לידו גם ביום טוב שני של גלויות. אותם עולי רגל הסתפקו, אם כאשר הם עומדים בתפילת מוסף של יום טוב שני של גלויות ואין ביניהם כהן, יכולים הם לבקש מכהן הגר בארץ ישראל שיעלה לדוכן, אף שלגבי אין ליום זה כל קדושה אלא הוא יום חול רגיל.

שאלה זו תלויה במחלוקת הפוסקים הנזכרת, שכן, אם ברכת הכהנים נאמרת בזמן עבודת ציבור בלבד, הכהן אינו רשאי לעלות לדוכן, שהרי לגבי אין תפילתם נחשבת כעבודת ציבור. אולם, אם תקנו ברכת כהנים בתפילה כדי שהקב"ה יקבל את תפילת עמו ישראל ברחמים, אין כל מניעה שהכהן יברכם.

מוקדש לעילוי נשמת
הר"ר **משה אלתר ארדן** ז"ל
ב"ר מיכאל ז"ל נלב"ע י"א באייר תשמ"ח
תנצב"ה
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

מוקדש לעילוי נשמת
מרת **חנה פיגא אייכלר** ע"ה
ב"ר ברוך יוסף ז"ל נלב"ע ט' באייר תש"פ
תנצב"ה
הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

מוקדש לעילוי נשמת
מרת **ינטל רוזנצווייג-קוטנר** ע"ה
ב"ר שמעון ומלכה ז"ל נלב"ע י"ב באייר תש"ב
תנצב"ה
הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
הר"ר **ישראל בן דוד** ז"ל
בן הר"ר דוד צבי הכהן נלב"ע י"ב באייר תשמ"ח
תנצב"ה
הונצח ע"י כלתו גב' **שולמית לוקר** תחי'

מאירים את מסכת גיטין

לראשונה: מאר מעיקד מפוסק עוק חשק ללימוד

הופיע מסכת גיטין

• בתוספת טעמיות בגלין הדף להשלמת לימוד הש"ס • בסוף הכרך נוסף ביאור למשניות - 'מארות המשנה' • להשלמת הלימוד ב'הלכה למעשה' צורף החיבור תפלא 'מארות ההלכה' הדגשות בתחילת ענין בתוספות

• נוסח תגמרא והנפישים טונה ונתוקן כמיטב המסורת של מהדורת הש"ס של 'עון והדר' • תגמרא, דרשי והתוספות מעוקרים ונפוסקים בדיוק ובשלימות • רקע מיוחד להקלת הקריאה ולמעט כאבי עיניים

הגמרא המושלמת המחבבת את הש"ס על לומדיה

מוקד ישיר לגמרות "דף היומי": 02-804-3333

